

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Liber sextus Decretalium

Bonifatius <VIII., Papst>

[Basel], 10. Dez. 1477

De litis contestatione

[urn:nbn:de:bsz:31-321569](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-321569)

Admoi qz. f. miet vel recognouert o tractu cora ilp
b Officiales licet em idex fir o historiū epi et officialis
fui vt. j. de ap. romana non tñ iurisdictōez hz m officialē
Sepi. vt. s. e. c. f. ij. iudex secularis qui vult cleri
Ecclares iudices/ cū opellē ad debita etiā hqda
Toluenda p ecclasticū iudicē desistere opellatur. fuit
tracta de sine deē.
extrauagantis que
incipiebat. quia nō
contingit.

Nulla. obsequen
di emz est eis neces
sitas non auctoritas
impādi. xvij. dis. c.
i. de consti. ecclesia
et de re. ec. nō alie
cum laicis. cum fi.
Ecclasticas s.
ec si ordinez clerica
lē nō hēant vt fligio
fi et oūfi. xij. q. i.
Eis. se / duo sūp
cularib9 iudicibus.
Eaz psonarum
ecclesiasticarum
Sammabili. qz ē
Bōē ecclesiasticā li
bertatē. j. de immu.
ec. c. vl. et pe.
Compellūt. de
facto. n est hoc con
tra bonoū. qui hnt
statutū q omnis con
tract9 fact9 cum re
ctore ecclesie vale
at. n q pias tenet
illud executioni mā
date
Compescendos
ocōd. j. s iutiūt. c.
licet d excep. c. ij. de
sen. ex. decernimus.
Sm. c. laicus

corā ipis nec eozundē suf
fragan eoz subditos cō
pellāt coraz se occasione
bñoi iuri nec stare p ar/
chieps ipse i suoz suffra
ganeoruz officiales r sub
ditos pro eo q vocati ab
ipō nolūt querelātib9 in
sua pñcia rñdē ecclasticā
exercē cēsura. Bñi. viij.
Slicz ipis nulla com
petat iurisdictio i hac p
te psonas ecclasticas ad
soluendū debita sup quib9
corā eis o tra ipas ea
rū exhibent litere vel p/
batiōes alie inducunt dā
nabili psumptione com
pellunt a temeritate hu
iusmodi p locoz ordina
rios cē. ec. decernim9 cō
pescendos. **D**em
Vm. c. laic9 pro q

One iuramenti laye9 ut illud seruet coram iudice ec
clastico ouenit. tracta fuit hec deē. d extrauaganti cle
mentis q incipiebat. sua nob nobil vir henric9. e. ti.
Soluiti. an fideiussor qui soluit vcuras illas a debi
tore repetat die vt no. s. de fideiuss. c. ij. et ante solutio
nem agit fideiussor o tra debitorē vt ipsum fideiussioē
absoluat in casibus. s. de fideiuss. c. vlē. a. c. constitutus
Obligauera. o si n erat in op i one creditoris quē vel
let ouenire debitorē vel fideiussorez. hodie non qd die
vt. s. de fideiuss. c. ij. in pma glo. / damnū vnde pñmum
m. **I**ndemnem. n sic senetebat. merebatur qd esse nō
debet. s. de fideiuss. c. ij. vbi de s. / iudic. nouit. h. po
n. **I**uramēti. xij. q. i. c. vl. s. de / stremo. de ele. vene
rabilē q idē in alijs crimib9 ecclasticis. q no. s. e. ti. cum
o. **P**remissa. q semp censurā hz pceder e. xij. q. ij. / sit
indigne. xij. q. ij. de illicita de sen. ex. sacro
Teneē. ex trib9 tenebat. ex iure cōmuni et pacto et
vinculo iuramenti. ex vltimo corā ecclā ouenit vt h videt
Exceptionis. pemptoria lic. o testatōez non impe
dit. nisi sit de re semel finita q. **P**eremptorie
de pemptorijs et dilatorijs. dic vt no. d excep.
ceptionē. i pma glo. et est peremptoria que intencio
nem agentis pimit. vt pactum de ppetuo non petendo a

exceptio doli mali et iuramentum de non agendo vel ac
culando. ff. de excep. l. i. et. ij. s. de accu. veniens
Defensionis. dram facit int exceptionē et defensionē
pactū em de non petendo siue iuramentū ipō iure tollit
naturalē obligatiōē sic numeratio. h non ciuile ipso iu
re. h ope exceptionis illā elidit. ff. de solu. stichum. s. na

soluisti etaz pecunie quā
titatē in q p eo te fideiuf
sorio noie obligaueras te
seruare recuset indemne
otra iuramentuz a se pre
stitum temere veniendo
ipm coraz ecclastico iu
dice ad e9 foz rōne iura/
menti cāe bñoi cognitio
nos cū pñnere de iure po
teris ouenire vt ipz moni
tione pmissa p cen. eccle
siasticaz q te sup pdictis
vt tenetur huz indemnez
preuia ratione cōpellat.

Ino. nij. in oci. lug. d.
De litis contestatione.
Exceptionis pem
ptorie seu defen
sionis cuiuslibet
pncipal cognitionem ne
gocij otigeris añ litē cō
testatā obiect9 nisi de re
iudicata transacta seu fi

iudicandi fuit vis transacta bona fide. vt transactio tene/
at. ff. de pactis. tres fratres. finita p osensū vel longo
silentio. Et sūpta fuerunt h verba. ff. ad se. o. terculia.
l. i. s. vl. ff. de h. sig. transacta. e. t. l. se. Quod dixi finita
osensū pē intelligi p iuramentū delatū a pte parti. quia
tale iuramentū maiorem hz auctez q res iudicata. ff. de
iutiūt. l. ij. s. de iutiūt. a si xps. ibi. omis controuertie zē
q post tale iuramentum nihil est querendū. ff. e. nō erit.
s. dato. ad h de accusa. venēs. merito g ista o testatio
nē impediūt. obligatio em semel extincta zē. ff. de solu.
qui res. s. aream. de cō. di. nij. queris. C. d remis. pig. ex
causa. nec intendit papa lites sopitas p sua suscitare res
scpta. s. d resp. nō nulli. a resp tū impetratū tacite d re
iudicata. a q nō ē appellatū nō tenz. C. sen. rescin. n pol
se. l. impetrata. et p transact. a lite recedit. C. d trāact.
fratris tui. et. l. cās. de transact. c. i. Item si p iurand
vt dēm est finitū sit negocium restaurari nō debet. **I**so
ista hē. o testationē impediūt. h pone. s. q snia n tenuit
puta qz iudex nō fuit q eā tulit. vt q transactio dolo fa
cta fuit vel nō fuit iure finitū negociū. nunquid audiens
dus ē. Et dic q sic fm h. vtz p pdcas. l. ff. ad tercul. l.
i. in fi. ff. de h. sig. transacta. qz p iudicialia sūt ista. a p9
tractada. de oz. cog. tuaz. sed pone opposita ē res iudic.

tural. isti. d excep.
s. pterea. d fenioes
ppe dñr q ipso iure
actōez tollūt vt so/
lutio. acceptilatio
quia solutione eius
qd debet et accepti
latione omnis obli/
gatio tollitur. isti.
q9 modis ob. tol
in prim. et. s. itez p
acceptilationez itē
renunciatio dici pōt
defensio s renun. su
per h. vij. q. i. q pi
culosum. de elec. cuz
inter. hñoi em de
fensiones non ppe
dñr exceptiones cū
non excludant actio
nez. quia ibi nulla ē
actio. ff. de excep. l.
ij. licet large excep
tiones dicuntur. qd
excludunt agentem
fm h.
Obiectus. id est
obiectio
Iudicata. C. de
re iudi. l. vl.
Transacta. C. de
transact. causas
Finita. sufficte
bat h dieē qoia cō
prehendit vt dixi
pn. et q dicit iudica
ta die cū h. ab eo cui

vel transactio. vel q̄ finita est res et de hoc bene ostat
quō p̄nūciabit iudex sup̄ p̄ncipali nō p̄t p̄nūciare. q̄
sup̄ eo nō est actū. nec sup̄ eo lis est. s. vt lite n̄ est. p̄ to
tū. et de q̄ re et ff. de iud. de qua re de cā pos. cuz eccle
sia et c. se. die fm̄ b. q̄ non p̄nūciabit sup̄ p̄ncipali. sed
sup̄ excep. rei iud. b. nō. q̄ data fuit peticio. petit talis
rē talē a ticio quaz
dic ad se p̄tinere et
cui fuit excipiendo
responsū. q̄ cū alia
vice super ip̄a peti
cione iudicatus fue
rit extra ipsum nō ē
vlt̄er̄ audicēd̄ cō
tra sententiā a q̄ nō
fuit appellatū. iudex
contestata lite sup̄
illa exceptioe ita p̄
cedet quia constitit
q̄ super eo quod e
petit ei obstat res iu
dicata a qua non fu
it appellatum. diffi
nitue pronuncio ip̄
sum super illa peti
cione non esse vlt̄er̄
rius audiendum sibi
perpetuum silenciū
imponendo. ad hoc
de accus. veniens in
fi. vel poterit delo. dicere p̄nūcio l̄as non valere. In
his tribus casibus. fm̄ b̄ n. tucius videtur proponere
has excep. lite est. q̄ tūc a p̄ncipali debito absolute
a. **Litigator. reus. l.** talē exceptionem n̄ fit li
b. **Impediat. g. p.** tis contestatio. alias non queret
an impediret vel non. j. c. p̄. etiam opponendo vt nō
c. **Dicat. exceptioem pempto.** se quatur absurditas
dilatatoria. q̄ venit an litez est. inf̄ dilatorias p̄ponen
d. **Obtentū. no. q̄ pemptoria.** da non est. q̄ aliq̄ est
ip̄az effect̄. altera differt. altera p̄mit. in pemptoria
em h̄z p̄cedē actio. cui opponat ip̄a exceptio. ff. de excep.
l. ij. b. Scias aut q̄ omis exceptio pemptoria q̄ perimit
l̄as et ḡfaz opponit. et an lit. est. et post. si l̄as em̄ ante
lit. est. c. de excep. l. vl. de b̄ vide p̄ jmo. et host. s. de
Rep. constitut̄ vidēbat strariū. q̄ eadem rō r̄. s. de
e. **Exposita.** resp. sup̄ l̄as fm̄ b̄ n̄ ē vez. q̄ fm̄ id
iam omis pemptoria exceptio veniet in vim dilatorie
a si d̄ replicatōne dixisset nihilomin̄ l̄as habuisset. vt
ibidē recitari solet. **exceptioez pemptoria n̄ fit lit.**
Soblato. per. est. Emanauit dec. h̄ ad declara
cionē eoz que no. goff. d̄ elec. duduz. j. d̄ to. et otu
ma. put. et q̄ ibi hosti. et ab. de ap. cū cām. et d̄ excep.
cū venerabilis. et c. p̄. et guil. i. spe. de lit. est. q̄ nunc
dicamus. et nūquid p̄ exceptionem. **ordis. iij. q. iij. of**
Libello. qui ē de l̄a iudicarij. **ferat. s. d̄ li. ob. c.**
i. q̄ d̄ dic. vt ibi. **l̄oria de dilatoria n̄ sic dubitabat. q̄**
g. Peremp. p̄ eam nō r̄idetur sic peticioni. et quia d̄
sui natura contestationem precedit vt dixi. s. c. p̄.
h. Proponat. simpl̄ et solū i modū exceptiois. vt. j. di
i. Facta dicebant quidam extra. et videbat opi. **cam**
no eoz p̄ bari p̄ dec. de do. et otu. put. de ap. cum cām
vtrobiz videē contestata lis p̄ exceptioez p̄scriptois. de
excep. cum venerabilis. p̄ exceptioez p̄mutationis. de re
sta. raynūci. p̄ exceptionē annalis p̄scriptois vsucapio
nis r̄. Jē instituta actōe et opposita pemptoria exceptio
ne videtur esse iudicium. ff. de interrog. acti. si filius. g.

nitae excipiat litigator li
tis contestationez nō im
pediat nec retardet licz
dicat obiectoz q̄ rescrip
tum non fuisset obtentuz
si que sunt impetranti op
posita fuissent exposita d̄
legant. **Omifa. viij.**

Soblato ab actorz
libello ex parte rei
exceptio pemptoria p
ponat nequaq̄z per b̄ li
tis contestatio intelligit eē
facta imo ea non obstan

exceptionibus q̄ strariū est. **de. et b̄ tenebat oēs sup̄a**
dicti doctores. q̄ optime p̄bat lex dicens q̄ q̄ vult ex
ceptionē tōli mali opponere. q̄ optet ex transactioe an si
tem contestatā facta q̄ incidit i transact. an lit. est. id fas
cere debet. ff. de iud. in deb. eleganc. s. vl. Jte p̄ l̄is
est ordinat iudicium. p̄ pemptoria exceptionem d̄strui

te nisi sit de illis exceptio
nibus que l̄is contesta
tionez impediunt fieri o
portebit eandem

**Omifa. viij. De iura
mento calūpnie.**

S de calūnia seu
de veritate dicē
da in p̄molitis exordio n̄
iuret vt d̄z poterit post
moduz in q̄libet pte l̄is
iurari cū h̄mōi iuramēta
p̄stari ab inicio de f̄ba or
dinis iudicarij nō existat

tur. sed eadē res du
os effect̄z strarios
nō p̄t parere. xvij.
di. de ide. s. de bap.
maiores. ff. de solu.
qui hominē. p̄bat
idem expresse. s. c.
p̄. si enim per per
emptoriaz exceptio
nem non debet ima
pediri vel retardar
ri l̄is est. g. p̄ eaz n̄
fit. alias non p̄cess
fisset questio Ad cō
traria respondeē b̄
modo aut reus dire
ctē respondet libel
lo puta cum petun
tur ab eo. r. ex caus
sa mutui dicit se nō
teneri. et petita fies
ri non debere. cū pa
ctuz de non petēdo
perpetuo sibi factū

fuerit et tunc facta ē l̄is contest. et sic intelliguntur extra
ria. aut simpliciter excipit de pacto de non petendo p̄scrip
tione vt alia pemptoria. et tunc nō intelligatur facta ut
h̄ d̄ez si excipiendo p̄poneret se non teneri r̄nder e libel
lo ex eo q̄ factū fuerat sibi pactuz d̄ nō petendo r̄. ad b̄
de dec. dudū. et in isto casu solē d̄z dicere alias vocare ex
ceptionē intentionis exclusionē. h̄ quando opponitur p̄
l̄is contestationem vocatur actionis exclusio. ff. de ex
cep. l. ij. in p̄n. et h̄ adde q̄ d̄z dij. j. de re. iur. exceptionez
h̄ **Impediūt. vt. s. c. p̄.** ste iuris. q̄ alias p̄cess
l. Optebit. de necessitate. habit̄ post talē exceptioez
non valet. cum lis contestata nō esset. s. vt lit. nō est. p̄ to
tum sic nec p̄ positōes et r̄siones fit l̄is est. s. de elec.
dudū. j. s. de l̄is est. c. vno. **Primo q̄ nō est d̄ f̄ba q̄**

S de calūnia. tria dicē
de calūnia. sc̄do q̄ nō annullat p̄cessus. l̄z tacite
omittat calūnie iuramentuz. Tercio p̄cipit q̄ m
spiritualibz simul de calūnia et veritate iuret. Eman
uit ista dec. ad declarationē eoz q̄ nō b̄. de iuriū. ex l̄ul
in vl. glo. jmo. et host. s. e. l̄is. ab. s. e. i. guil. i. spe.
e. ti. s. i. in p̄n. et r̄. quartuz. et. s. j. r̄. quid si non. et. s.
restat. et host. in f̄ma. e. ti. s. quando. r̄. vnum tamen.
Calūnia. euitanda. sic. xij. di. nerui. ibi vnusquisq̄
habeat suam p̄pter fornicationem sc̄z euitandam
Veritate. q̄d solū olim in sp̄ualibus p̄stabitur. vt in
fi. videbis. **videbatur extra p̄mo ex ordie rubrice s̄**
o. Existat. e. sc̄do ex ordie illi d̄ l̄e. s. de elec. dudū
r̄. lite vero. r̄. et erat expressuz. C. e. l. ij. in p̄n. s. e. i.
et. c. cū cām. ad b̄ facit lex que dicit q̄ p̄curator ante lit.
est. p̄stare d̄z cautionē d̄ rato. et tunc si p̄stata non fuerit
postea nō p̄stabit. ff. de p̄cui. l. pomp. s. rati. h̄ strariū
est vez. vt h̄ vides. et sic p̄dictozuz doctozum compro
batur opinio. et de iuramento de veritate videbatur eas
sus de iuriū. ex l̄is. ad hoc. s. de fi. instru. cum ioh̄s r̄.
vez. et. j. de testi. p̄ncipuz. ad b̄. ff. de dā. in fec. qui bona
s. penul. nec enim semp ordinē scripture suamus. ff. de